

ŁĄKA KWIETNA SPOSOBEM NA ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI

Słowo „bioróżnorodność” czyli „biodiversity” wywodzi się z języka angielskiego i zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. To właśnie różnorodność biologiczna dzikich gatunków roślin i zwierząt żyjących na terenach rolniczych ma ogromne znaczenie w kontekście produkcji wielu roślin uprawnych, wysokości plonów oraz wydajności ekosystemów. Dodatkowo obszary o dużej bioróżnorodności są atrakcyjnym miejscem do rozwoju agroturystyki czy działalności w zakresie prowadzenia gospodarstw o charakterze edukacyjnym. Stąd też jedną z metod na zwiększenie atrakcyjności prowadzonych gospodarstw, jak również sposobem na zwiększenie w nich bioróżnorodności gatunkowej są łąki kwietne. Są one uznawane za bardzo atrakcyjne wizualnie obszary, a także miejsca tętniące życiem, pełne zapachów i dźwięków. Atrakcyjność tych miejsc wynika również z obecności pożytecznych owadów takich jak owady zapylające – trzmiele i pszczoły, jak również kolorowe motyle. Łąka jest również miejscem schronienia dla owadów, ptaków jak również ptaków i małych ssaków.

JAK ZAŁOŻYĆ ŁĄKĘ KWIETNĄ?

Aby wysiać często już gotowe mieszanki na łąki kwietne należy zacząć od przygotowania gruntu. W przypadku chęci rezygnacji z dotychczasowego trawnika lub innej trwałej roślinności należy usunąć trwałe zadarnienia. Darr należy usunąć na głębokość od 5-10 cm. Oczysz-

czony grunt i glebę należy spulchnić z użyciem glebogryzarki lub innych służących do tego celu narzędzi, a następnie wyrównać glebę pod przygotowanie do wysiewu nasion. Eksperti od zakładania łąk kwietnych sugerują pozostawienie przygotowanej gleby przed wysiewem na pewien czas, aby gleba zdążyła dobrze osiaść. Jeśli w tym czasie pojawi się niepożądana roślinność, wówczas należy ją usunąć i na jej miejsce wysiać mieszankę przeznaczoną na łąki kwietne.

Można założyć łąkę kwietną składającą się z gatunków wieloletnich lub też jednorocznych. Te pierwsze uważa się za bardziej wartościowe w kontekście tworzonej łąki kwietnej, gdyż lepiej nadają się na duże powierzchnie. Mają mniejsze wymagania glebowe, mogą być też wykorzystane na terenach zdegradowanych. Łąki składające się z gatunków wieloletnich są często wybierane przy realizacji rozmaitych projektów środowiskowych, jak również w ogrodach i parkach, a także miejscach przeznaczonych pod tereny inwestycyjne czy przy drogach.

DOBÓR GATUNKÓW W ZALEŻNOŚCI OD STANOWISKA I RODZAJU GLEBY

Na glebach wilgotnych polecane do uprawy są m.in. firletka poszarpana, krwawnica pospolita, krwiściąg lekarski czy jaskier ostry. Natomiast na glebach suchych, niezasobnych w wodę zaleca się wybór gatunków takich jak: żmijowiec zwyczajny, len trwały, rumian żółty czy chaber driakiewnik. Kozibród łąkowy, chaber łąkowy, wyka ptasia czy wiązówka błotna będą odpowiednie na gleby gliniaste.

Po wyborze odpowiednich gatunków należy przystąpić do siewu na świeżo przygotowanej glebie. Najlepszym okre-

sem do wysiewu nasion jest wiosna lub jesień, mimo iż nasiona mieszanek wieloletnich gatunków można by wysiewać przez cały sezon wegetacyjny. Aby nasiona, szczególnie te o niewielkich rozmiarach, nie zostały zwiane z powierzchni gleby, należy po wysiewie przeprowadzić wałowanie. Następnie kietkujące rośliny podlewamy, ale nie robimy tego zbyt często, aby nie doprowadzić do wytworzenia bardzo wrażliwych na niedobór wody roślin. Najczęstszym zabiegiem pielęgnacyjnym wykonywanym na łące kwietnej jest jej koszenie. W pierwszym roku zaleca się wykonywać ten zabieg co około 6 tygodni. Koszenie spowoduje przede wszystkim wzmocnienie rosnących roślin, a także pozwoli na usuwanie niepożądanych jednorocznych gatunków chwastów.

INTERWENCJA 7 – BIORÓŻNORODNOŚĆ NA GRUNTACH ORNYCH

W ramach Interwencji Rolno-środowiskowo-klimatycznych Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 rolnicy lub właściciele użytków rolnych mają możliwość realizacji dobrowolnych, pięcioletnich zobowiązań w ramach powyższej Interwencji. Do wyboru jest realizacja wariantu 7.1 – Wieloletnie pasy kwietne lub Wariantu 7.2. – Ogródki bioróżnorodności. Celem realizacji tych działań jest wzbogacenie bioróżnorodności, w tym także różnorodności krajobrazu wiejskiego oraz zapewnienie miejsca bytowania i bazy pokarmowej dla organizmów pożytecznych.

Wieloletnie pasy kwietne muszą zostać założone z wykorzystaniem mieszanki zawierającej gatunki wymienione w ust 5 pkt 1 załącznika nr 4 do Rozpo-

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

ządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2023 poz. 734). Poprzez założenie na gruncie ornym pasa kwietnego rozumie się pas o szerokości od 3 do 20 m i powierzchni co najmniej 0,1 ha. Na powierzchni pasa kwietnego należy dokonać wysiewu odpowiedniej mieszanki nasion w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 31 października roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub od dnia 1 kwietnia do dnia 15 maja pierwszego roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Mieszanka nasion:

- musi zawierać co najmniej 8 gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – w tym co najmniej jeden gatunek jednoroczny i co najmniej 4 gatunki wieloletnie,
- musi zawierać gatunki uprawne i gatunki dziko rosnące, w tym co najmniej jeden gatunek dziko rosnący wieloletni,
- a także nie może zawierać gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych wskazanych w wykazie gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych. Do takich gatunków należą m.in.: barszcz Sosnowskiego, nawłoc kanadyjska, owies głuchy, niecierpek gruczołowaty, tojeść amerykańska czy trybula leśna.

Do gatunków możliwych do wykorzystania należą m.in. babka lancetowata, bodziszek czerwony, chaber bławatek, dziewanna drobnokwiatowa, facelia błękitna, jasnota różowa, kostrzewa czerwona, lucerna siewna czy inne wymienione we wspomnianej tabeli z rozporządzenia.

Dodatkowo należy wykonać koszenie 50% powierzchni pasa raz w roku w terminie od 1 września do 31 października. Ponadto w dwóch kolejnych latach należy pozostawić nieszkoszony inny fragment pasa.

Podobnie jak w innych Interwencjach rolno-środowiskowo-klimatycznych nale-

ży pamiętać o zebraniu i usunięciu skoszonej biomasy, a także braku pozwolenia na pozostawienie rozdrobnionej biomasy na gruncie. Udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw nie może wynosić więcej niż 20%. W przypadku zakładania i utrzymywania na gruntach ornym więcej niż jednego pasa kwietnego, odległość między położonymi najbliżej siebie punktami znajdującymi się na granicach tych pasów powinna wynosić nie mniej niż 50 m. Należy również zachować istniejące stare drzewa i krzewy znajdujące się w obrębie pasa kwietnego oraz wykonać obowiązkowy podsiew pasa w przypadku, kiedy liczba gatunków roślin w pasie kwietnym będzie mniejsza niż cztery. Ponadto w obrębie pasa nie wolno wykonywać: przeorywania, wypasu. W pasie kwietnym zakazuje się stosowania nawozów mineralnych i naturalnych, jak również stosowania osadów ściekowych i środków ochrony roślin. Nie wolno tam składować obornika, siana, słomy lub odpadów, ani też wykorzystywać pasów kwietnych jako dróg dojazdowych lub pozostawiać maszyn i urządzeń rolniczych na ich powierzchni.

Ogródki bioróżnorodności – aby je prowadzić, należy założyć i utrzymać w okresie zobowiązania ogródek zawierający co najmniej 15 gatunków roślin, z czego przynajmniej jeden z uprawianych gatunków roślin musi być gatunkiem warzywnym i jeden z uprawianych gatunków musi być gatunkiem zielarskim. Należy również uwzględnić przynajmniej 1 gatunek lub odmianę z kategorii odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub też odmianę marginalną z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia (Dz.U. 2023 poz. 734). Istnieje też możliwość wykorzystania gatunków rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia. Należy podkreślić, że powierzchnia uprawy któregośkolwiek z uprawianych gatunków lub odmian nie może przekraczać 50% powierzchni ogródka bioróżnorodności. Jako przykładowe rośliny zielarskie, które mogą zostać użyte w ogródku bioróżnorodności, można wymienić: anyż, arcydzięgiel litwor, babkę lancetowatą czy bluszczyk kurdybanek. W przypadku roślin warzywnych dozwala się wykorzystać m.in. bób, burak ćwikłowy, cebulę, czosnek czy dy-

nię. W ramach tego wariantu rolnik może w gospodarstwie założyć i równocześnie utrzymywać maksymalnie dwa ogródki bioróżnorodności, a maksymalna powierzchnia ogródka nie może przekroczyć 0,5 ha. W kolejnych latach realizacji zobowiązania dopuszczono: możliwość zmiany składu gatunkowego lub liczby uprawianych gatunków, przy zachowaniu minimalnej liczby 15 gatunków, a także dodanie nowych odmian lub form (populacji lub genotypów) oraz wprowadzono zakaz stosowania herbicydów.

Niezależnie od tego, czy właściciele bądź użytkownicy gruntów będą podejmowali się realizacji zobowiązań w ramach w/w Interwencji i jej wariantów, warto podkreślić ogromne znaczenie uprawy szerokiego spektrum gatunków roślinnych nawet w przydomowych ogrodach czy ogródkach działkowych.

AGNIESZKA KURCIUS
Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska

Źródło:

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2024 poz. 365);

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2023 poz. 734);

Materiały szkoleniowe opracowane przez ARI-MR dla doradców rolniczych.
<https://lakikwietne.pl/jak-zalozyc-lake-kwietna/>

Za treści zawarte w publikacji dofinansowanej ze środków WFOŚiGW w Katowicach odpowiedzialność ponosi Redakcja.

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH